

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 66/2024, 25 PAŹDZIERNIKA 2024 © PISM

KOMENTARZ

Brytyjsko-niemieckie porozumienie obronne z Trinity House

Przemysław Biskup, Łukasz Jasiński

23 października br. ministrowie obrony Wielkiej Brytanii John Healey i Niemiec Boris Pistorius podpisali w Trinity House w Londynie pierwsze dwustronne ramowe porozumienie o współpracy obronnej. Ma ono nie tylko wzmocnić europejski filar NATO, ale też pośrednio konsolidować współpracę trzech państw o największym potencjale obronnym i gospodarczym w Europie (Wielka Brytania – Francja – Niemcy, E3) po brexicie i w obliczu prawdopodobnych zmian w polityce amerykańskiej.

Jakie były cele rządu Wielkiej Brytanii?

Obejmując władzę w lipcu br., Partia Pracy deklarowała [chęć zacieśnienia współpracy z partnerami z UE](#), m.in. w dziedzinie obrony. Porozumienie z Niemcami rozwija deklarację ministerialną obu państw o poszerzonej współpracy obronnej z 24 lipca br. Wskazywała ona cele rozwoju przemysłu obronnego, w tym opracowanie pocisków manewrujących dalekiego zasięgu oraz wzmocnienie bezpieczeństwa euroatlantyckiego, interoperacyjności sił zbrojnych i wsparcia dla Ukrainy. Porozumienie z 23 października porządkuje istniejącą i planowaną współpracę wojskową i zbrojeniową Wielkiej Brytanii z Niemcami, a także ma ułatwić rozpoczęte już negocjacje [unijno-brytyjskiej umowy w tej dziedzinie](#) dzięki wypracowaniu wspólnego stanowiska Wielkiej Brytanii i dwóch największych państw UE. Wzorem modelu brytyjsko-francuskiego (opartego na traktacie z Lancaster House z 2010 r.) porozumienie z Niemcami instytucjonalizuje brytyjsko-niemiecki dialog strategiczny w sprawach obrony. Sprzyja to konsolidacji formatu E3 (wszystkie trzy państwa łączy teraz sieć dwustronnych porozumień strategicznych) jako narzędzia koordynacji i intensyfikacji rozwoju zdolności

wojskowych w Europie w obliczu nowego otwarcia w relacjach z USA po wyborach prezydenckich.

Jakie były cele rządu Niemiec?

Porozumienie wpisuje się w strategię angażowania przez Niemcy europejskich partnerów we wspólne projekty obronne (takie jak najnowsza inicjatywa obrony przeciwrakietowej ESSI czy wcześniejsza koncepcja Niemiec jako państwa ramowego dla środkowo i wschodnioeuropejskich państw NATO). Potwierdza ono ambicje Niemiec odgrywania większej roli w zakresie europejskiego bezpieczeństwa i jest elementem uwiarygodniania [ogłoszonych w 2022 r. zmian](#) w niemieckiej polityce zagranicznej i obronnej. Zbliżenie z Wielką Brytanią jest też częścią [przygotowań na ewentualny powrót](#) do władzy Donalda Trumpa, sygnalizując, że europejscy sojusznicy z NATO są gotowi do przejęcia większej odpowiedzialności w sferze bezpieczeństwa. Celem ekonomicznym rządu RFN jest zapewnienie niemieckim koncernom długofalowego dostępu do brytyjskiego rynku uzbrojenia. Skala rzeczywistego niemieckiego zaangażowania pozostaje sprawą otwartą i będzie zależała

KOMENTARZ PISM

od woli politycznej oraz możliwości finansowych, co wpłynie na kształt postanowień wykonawczych.

Czego dotyczy porozumienie?

W porównaniu z brytyjsko-francuskim traktatem z Lancaster House porozumienie z Niemcami ma węższy zakres przedmiotowy, nie jest wiążące prawnie i zostało podpisane na szczeblu ministerialnym (zamiast szefów egzekutyw). Dokument przewiduje zacieśnianie współpracy politycznej, przemysłowo-obronnej i sił zbrojnych. Ustanawia mechanizm dialogu dwustronnego (w postaci Rady Ministerialnej i komitetów roboczych) w sprawie planowania wojskowego i interoperacyjności, współpracy zbrojeniowej, a także polityki obronnej. Podpisaniu porozumienia towarzyszyło ogłoszenie szeregu projektów współpracy zbrojeniowej i operacyjnej. Te pierwsze dotyczą m.in. pocisków manewrujących dalekiego zasięgu (następców typów Stormshadow i Taurus), systemów dronowych, torped przeciw okrętom podwodnym i uzbrojenia dla wojsk lądowych (m.in. współprodukcja kołowych platform Boxer). Pakiet zbrojeniowy obejmuje też współpracę w zakresie modernizacji sprzętu dla Ukrainy, np. uzbrojenia śmigłowców Sea King w pociski przeciwokrętowe, a także porozumienie niemieckiego koncernu Rheinmetall z brytyjskimi Sheffield Forgemasters na odbudowę bazy produkcyjnej i następnie wytwarzanie luf armatnich w Wielkiej Brytanii. W zakresie współpracy operacyjnej sił zbrojnych ogłoszono m.in. koordynację ochrony infrastruktury i żeglugi na Morzu Północnym i Północnym Atlantyku, w tym czasowe bazowanie niemieckich samolotów P-8 Posejdon w Szkocji.

Jakie jest znaczenie umowy dla bezpieczeństwa europejskiego?

Porozumienie może pomóc Wielkiej Brytanii i Niemcom obniżyć koszty prac badawczo-rozwojowych nad nowymi technologiami obronnymi oraz dalszej produkcji uzbrojenia. Ma to fundamentalne znaczenie w kontekście planów modernizacji technicznej brytyjskich sił zbrojnych, zwłaszcza

wojsk lądowych, oraz rozwoju produkcji zbrojeniowej w Wielkiej Brytanii, co jest priorytetem związkowej części Partii Pracy. Współpraca jest korzystna także dla Niemiec, biorąc pod uwagę stagnację gospodarczą w RFN i niechęć części opinii publicznej do zwiększenia wydatków na zbrojenia. Wśród zapowiedzianych dotąd wspólnych programów zbrojeniowych brak jednak takich, które dotyczyłyby technologii najnowszej generacji i o znaczeniu strategicznym, jak myśliwiec VI generacji, który Niemcy rozwijają z Francją i Hiszpanią (SCAF/FCAS), a Wielka Brytania z Włochami i Japonią (Tempest/GCAP). W zakresie współpracy operacyjnej porozumienie nie przewiduje jednak tworzenia wspólnych zdolności wojskowych ani wspólnej organizacji misji wojskowych poza obszarem NATO (inaczej niż umowa brytyjsko-francuska).

Co porozumienie oznacza dla UE i państw flanki wschodniej NATO?

Wobec konsolidacji współpracy w grupie E3 wyzwaniem dla UE będzie wypracowanie modelu decyzyjnego w ramach zapowiadanej unijno-brytyjskiej umowy o współpracy w dziedzinie obrony, który zapobiegałby faktycznej marginalizacji innych niż Francja i Niemcy państw członkowskich UE (w tym Polski, która w 2017 r. [podpisała z Wielką Brytanią traktat o współpracy obronnej](#)). Wydaje się, że wskutek zmniejszenia w ciągu ostatnich 20 lat brytyjskich możliwości przemysłowych inwestycje Wielkiej Brytanii w wojska lądowe będą opierały się w coraz większym stopniu na rozwiązaniach niemieckich (m.in. modernizacja czołgów Challenger 3, produkcja wozów Boxer), co stworzy możliwości rozwijania interoperacyjności z państwami bałtyckimi, które inwestują w niemiecki sprzęt. Porozumienie nie przyspieszy jednak procesu kompletowania przez Bundeswehrę brygady rozmieszczonej na Litwie (docelowo w 2027 r.) ani nie zwiększy liczebności brytyjskiego kontyngentu w Estonii. Zapowiedziano jednak brytyjsko-niemieckie ćwiczenia mające zwiększyć interoperacyjność obu kontyngentów. Porozumienie może też ułatwiać wsparcie logistyczne dla wojsk obu państw.